

Een bijna volledig dichtgeslibde put. Waterschappen treffen regelmatig dit soort situaties aan.

Foto: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Vergunning verlening en handhaving indirecte lozingen naar gemeenten en provincies

‘Wij zijn generalisten op watergebied, zij specialisten’

Niet de waterschappen, maar gemeenten en provincies zijn met de komst van de Waterwet bevoegd gezag voor de indirecte lozingen van bedrijven. De waterschappen blijven verantwoordelijk voor de directe lozingen zoals het lozen van het effluent van rioolwaterzuiveringinstallaties op het oppervlaktewater. De verschuiving van bevoegdheden en verantwoordelijkheden heeft tot gevolg dat in de ene provincie het waterschap nog veel ondersteuning biedt, en in de andere slechts een vinger aan de pols houdt.

Veel gemeenten en provincies moeten nog kennis opbouwen op het gebied van de nieuwe indirecte lozingen, die vóór de inwerkingtreding van de Waterwet nog vergunningplichtig

waren op grond van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Veel gemeenten hebben vanwege hun nieuwe rol als bevoegd gezag dan ook een overeenkomst gesloten met water-

schappen of controleren samen als het bedrijven betreft met bijzondere lozingen (proceswater met o.a. zware metalen of oplosmiddelen).

De Unie van Waterschappen (UvW) adviseerde de waterschappen om dergelijke afspraken te maken en de taken ‘om niet’ uit te voeren. Het voordeel voor de overheden is volgens Willem Wensink van de UvW dat ze gebruik kunnen maken van expertise van het waterschap. „Gemeenten heb-

>>

ben nog nauwelijks kennis en kunde opgebouwd. En omdat de waterschappen die kennis en kunde wel in huis hebben en bovendien ook een toezicht houdende rol hadden, is het voor de gemeenten wel zo praktisch hiervan gebruik te maken.” De waterschappen kunnen in geval van illegale lozingen een verzoek om handhaving indienen bij het bevoegd gezag of kunnen bij nieuwe vergunningaanvragen een bindend advies geven.

Naast de wijziging van het bevoegd gezag, zijn voor de meeste bedrijven ook de voorschriften en lozingsnormen gewijzigd. Dit door het van kracht worden van het Activiteitenbesluit (AB) en Regeling (MR) in 2008 dat nu voor deze bedrijven geldt.

Negentig controles

In Friesland is, vooruitlopend op de Wabo die op 1 oktober in werking treedt, een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten tussen het waterschap en provincie en een aantal gemeenten. „Daarin staat in

grote lijnen vermeld op welke wijze wordt samengewerkt met als doel de dienstverlening aan de klant zoveel mogelijk te waarborgen”, vertelt Henk Adema van Wetterskip Fryslân. Dat houdt onder meer in dat het waterschap regelmatig meegaat op controle van bedrijven die nu ook moeten voldoen aan de lozingsvoorschriften van het Activiteitenbesluit en van de bedrijven waarvan de Wvo-lozingsvoorschriften zijn overgeheveld naar de Wm-vergunning. Overigens, niet alle Friese gemeenten tekenden de SOK. Adema voerde dit jaar samen met gemeenten en provincie ongeveer negentig controles uit op indirecte lozingen bij bedrijven waarop de wetswijziging van toepassing is. Hij is van mening dat de kennis en vaardigheden die het waterschap heeft opgebouwd op een gedegen en verantwoorde wijze moeten worden overgedragen aan het nieuwe bevoegd gezag. Dit vergt tijd, goede afstemming en een open communicatie. Voorkomen moet worden dat kennis en ervaring verloren gaat.

Generalisten versus specialisten

De gemeente Smallingerland maakte begin 2010, direct na de inwerking-treding van de Waterwet, afspraken met het Friese waterschap Wetterskip Fryslân. „Wij hebben zelf als gemeentelijk toezichthouder zoveel takken van sport en zijn nog generalisten voor die specifieke afvalwaterstromen. Het waterschap is als bestuursorgaan gefocust op waterkwaliteit en hebben specialisten in dienst, vertelt toezichthouder milieu en brandveiligheid Piet Baas van Smallingerland. Hij en zijn collega Herman de Boer gingen het afgelopen jaar regelmatig met Adema op pad. De bedrijven waarvoor de wetswijziging gevolgen had zijn nu gecontroleerd en voldoen aan de (vaak nieuwe) spelregels. Samen controleerden ze bijvoorbeeld het afvalwater van een bedrijf dat tanks reinigt waar eerder voedingsmiddelen mee waren vervoerd. „De lijnen zijn kort bij het waterschap, de mensen kennen elkaar en overleggen over de aanpak”, aldus Baas.

Monstername bij een bedrijf.

Foto: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Voor de monsterneming en analyse bij specifieke bedrijven schakelt Smallingerland onder andere het Friese waterschap in. „Zij zijn gecertificeerd voor monstername. Wij hebben nu nog specialisten nodig voor het controleren van sommige indirecte lozingen en wij maken graag gebruik van hun kennis. Het is voor ons een uitdaging om dieper in nieuwe materie te duiken. Op deze manier wordt de kennis in de praktijk overgedragen aan de gemeente.” Het waterschap profiteert door deze samenwerking weer van de kennis van de gemeente omdat de controles integraal worden uitgevoerd.

Hollands Noorderkwartier

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft geen overeenkomst gesloten met de veertig gemeenten in haar gebied. Dit waterschap laat de gemeenten meer los dan in Friesland, zo zou je kunnen zeggen. Toch houdt het waterschap ook hier wel degelijk een vinger aan de pols. „We maken ons wel enige zorgen. Wij waren immers wél toezichthouder bij de ruim 350 bedrijven waar we als gevolg van de veranderde wetgeving nu minder komen”, vertelt adviseur handhaving Richard van Diepen van het hoogheemraadschap. Het waterschap is en blijft daarnaast gewoon

verantwoordelijk voor de waterzuiveringsinstallatie, waar uiteindelijk alle lozingen terecht komen. Het is dus ook in zijn belang dat het afvalwater zo schoon mogelijk is. „Wij moeten zelf het voortouw nemen. Kleine gemeenten zullen de taken misschien een beetje laten liggen. Dat is ook wel logisch. Vaak zijn één of twee mensen verantwoordelijk voor alle milieuvergunningen. Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) zouden op dit punt uitkomst kunnen bieden.” Het waterschap in het noorden van Noord-Holland organiseerde in maart voorlichtingsdagen voor de milieudiensten van de gemeenten en doet dit het najaar opnieuw. Een aantal gemeenten is volgens Van Diepen geïnteresseerd om gezamenlijk op pad te gaan en de bemonstering aan het waterschap uit te besteden.

Midden jaren negentig ging de controle op lozingen van tankstations, garagebedrijven, horeca, bakkerijen en slachterijen al over naar de gemeenten. „Het ging toen met name om bedrijven die vetten of minerale olie loosden. Die stoffen kun je zien of ze verstopten het riool. Het is dus snel duidelijk wat er aan de hand is”, aldus Van Diepen. De bedrijven die per 22 december 2009 onder bevoegd gezag van de gemeente zijn gekomen, lozen minder tastbare stoffen. „Het gaat

Activiteitenbesluit

Het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer, afgekort Activiteitenbesluit, geldt sinds 1 januari 2008. Sinds januari dit jaar zijn nog eens 3500 inrichtingen onder het Activiteitenbesluit geplaatst. Op de komst van de Waterwet is het Activiteitenbesluit aangepast. Het besluit stelt uniforme landelijk geldende milieuvorschriften. Dit betekent voor de meeste bedrijven dat ze geen milieuvergunning meer nodig hebben. Voor bedrijven die onder het Activiteitenbesluit vallen, geldt een meldingsplicht. Er zijn bijna 70.000 meldingen, 35.000 milieuvergunningen en ongeveer 1.300 bedrijven lozingsvergunningen minder nodig.

bijvoorbeeld om zware metalen, die je met het blote oog niet kunt zien, maar uiteindelijk voor veel milieuschade kunnen zorgen.” Het waterschap zal om deze reden de komende tijd meer aandacht schenken aan de controle van waterzuiveringsinstallaties.

Nadere inlichtingen:

- Henk Adema, Wetterskip Fryslân, 058-292 22 22, h.adema@weterskipfryslan.nl
- Richard van Diepen, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 0299-663000, r.vandiepen@hknk.nl
- Piet Baas, gemeente Smallingerland, 0512-581234, p.baas@smallingerland.nl
- Willem Wensink, Unie van Waterschappen, 070-351 97 51, wwensink@uvw.nl

Tekst: Ellen Schat

Waterwet en overgang van bevoegdheden

De Waterwet vervangt sinds eind 2009 de volgende wetten voor het waterbeheer:

Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo)

Wet op de waterhuishouding

Wet op de waterkering

Grondwaterwet

Wet verontreiniging zeewater

Wet droogmakerijen en indijkingen

Wet beheer rijkswaterstaatswerken (het zogenaamde 'natte gedeelte')

Waterstaatswet 1900

Waterbodemparagraaf uit de Wet bodembescherming

De Wvo is in de jaren zeventig in het leven geroepen om de verontreiniging van oppervlaktewater tegen te gaan. Bij de inwerkingtreding van de Waterwet is de Wvo als het ware in tweeën gesplitst. Directe lozingen vallen onder de Waterwet, indirecte lozingen vallen onder de Wet milieubeheer, en vanaf 1 oktober onder de Wabo. Indirecte lozingen zijn lozingen via de riolering, directe lozingen zijn rechtstreekse lozingen op het oppervlaktewater. Sommige huishoudens en alle rioolwaterzuiveringsinstallaties lozen nog op deze manier hun water.

Dit betekent dat de zaken die tot eind 2009 onder de Wvo vielen, nu voor wat betreft de indirecte lozingen niet langer onder de waterschappen vallen. Het nieuwe bevoegd gezag zijn gemeenten en provincies. De grotere risicovollere bedrijven vallen onder de provincie en de kleine onder de desbetreffende gemeente.